

Corfitz Ulfeldt Lounges

Corfitz Ulfeldt *Curriculum Vitae*

Corfitz Ulfeldt nyder den tvivlsomme ære at være regnet blandt Danmarkshistoriens største skurke. Hans hustru Leonora Christina derimod er blevet en heltinde, ja næsten en helgeninde.

Corfitz Ulfeldt blev født den 10. juli 1606 på Hagenskov ved Assens og døde vistnok den 26. februar 1664. Corfitz var søn af rigskansler Jakob Ulfeldt og hans hustru Birgitte (f. Brockenhuus).

Uddannelse

Den lange udenlandsrejse, der efter herskende skik tilkom unge adelige, tiltrådte Corfitz som elleveårig sammen med to brødre (Hr. Jakob og fru Birgitte havde en stribe af sønner, så det var praktisk at sende dem af sted i hold). De fem år, rejsen skulle have varede, blev i Corfitz' tilfælde tolv, men han fik også set sig om: Genève, Orleans, Paris, London, Pauda og Rom - for blot at nævne nogle af stationerne. Undervejs blev der studeret ved skoler og universiteter, dyrket selskabelighed og stiftet bekendtskaber, som senere kom til nytte. En udtalt sprogfærdighed blev et af resultaterne.

Hans karriere

Det var således en veluddannet ung verdensmand, der i 1629, straks efter hjemkomsten, tiltrådte som hofjunker hos Christian den 4., og han må med sin elegante fremtræden have gjort indtryk, for året efter avancerede han til kammerjunker, og omtrent samtidig blev han trolovet med kongens datter Leonora Christina. Brylluppet måtte dog udsættes, den udkårne var kun ni år. Men i 1636 fandt det sted, og da var Corfitz allerede medlem af rigsrådet. 1641 forestod han en vigtig udsendelse til den tysk-romerske kejser i Regensburg; den foregik med stor pragt. Resultaterne var knap så imponerende, men Ulfeldt opnåede at blive udnævnt til tysk rigsgreve. Hans privatøkonomi, der en tid havde været anspændt, var kommet på fode i en grad, så at der blev snakket om det. Også kongen gjorde sig sine tanker, men det forhindrede ikke, at han 1643 udnævnte svigersønnen til rigshofmester.

Corfitz havde nået toppen, men samtidig begyndte modgangen. Christian den 4. blev mere og mere opmærksom på hans økonomiske meritter, og med Brømsebrofreden, som rigshofmesteren forhandlede for Danmark, var kongen alt andet end tilfreds. Det var nok lidt uretfærdigt, og måske har kongen indset det, i hvert fald gav han Corfitz tilladelse til for sit helbreds skyld at foretage en udenlandsrejse, idet han samtidig pålagde ham visse diplomatiske hverv. Turen, der gik over Haag til Paris, havde triumftogets karakter, men der blev til Christian den 4.s irritation kun opnået små resultater. Hvad han ville have sagt, om han anede, hvad der faktisk foregik, tør man knap nok tænke på.

2/...

Corfitz Ulfeldt Lounges

c/o Erhvervsrådet i Høje-Taastrup Kommune

Banestrøget 17 · DK-2630 Taastrup · Danmark · Tlf. 43 52 55 99 · Fax 43 71 45 55 · Giro 024-0435

”Enhjørningen”

Corfitz havde, via mellemmand, kontaktet pavestolen og foreholdt den, hvor let det ville være at genindføre den katolske tro i Danmark. Mange ønskede det, så hvis Vatikanet ville træde hjælpende til. Paven bed naturligvis ikke på krogen, men han bevidnede “Enhjørningen” (kodeordet for Corfitz) sin sympati. Sit katolske sindelag demonstrerede Corfitz senere på turen ved at skænke Knud Lavards hovedskal som relikvie til de franske kongers gravkirke i St. Denis.

I februar 1648 døde Christian den 4., og frem til sommeren var det Corfitz og hans hustru, der regerede landet. Herefter blev Frederik den 3. udnævnt til konge.

Landflygtig

Corfitz var modstander af valget og lagde dermed grunden til et farligt fjendskab. Tilmed opstod rygter om, at Corfitz ville forgive kongen, og selv om de blev grundigt tilbagevist, gjorde det ikke forholdet hjerteligere. En undersøgelse af rigshofmesterens administration blev iværksat, men før den nåede et resultat, var fuglen fløjet. Han og hans familie havde i hemmelighed forladt landet.

Corfitz var nu landflygtig, men ikke fattig. De pengemidler han havde stående udenlands, oversteg den danske stats årlige indkomst. Men hvor havde han pengene fra? Jo, leverandørerne af træ med mere til skibsbyggeriet på Holmen var, viste det sig, gennem en årrække blevet betalt med en rent ud forbløffende rundhåndethed. Overskuddet må være delt i porten.

Flygtningene tog ophold i Sverige, hvor Corfitz kom på god fod med dronning Christina, og efter hendes abdikation gjorde sig gældende hos den nye regent, Carl Gustav.

Forræderi som erhverv

Først mod Danmark

Sammen med kong Carl X Gustav drog han i krig med Danmark i 1658. Fyn overgav sig hurtigt, hvorefter de drog videre mod Lolland-Falster, som også overgav sig. I februar 1658 formidlede han Nakskovs overgivelse til den svenske konge. Som belønning for dels sin indsats i krigen og dels et lån på 300.000 rigsdalere til finansiering af krigen, forærede den svenske konge ham fire godser på Fyn samt hele Langeland. Kong Carl X Gustav forsøgte nu at belejre København, men han måtte hurtigt opgive sit forehavende.

Ved underhandlingerne i *Høje Taastrup* var Corfitz befuldmægtiget svensk forhandler og ved freden i Roskilde opnåede han fuld restitution (på nær rigshofmester-embedet), således fik han tilbagegivet sit gods samt ret til at bo i Danmark ved denne lejlighed, men da han var i livsfare i Danmark, besluttede Corfitz og Leonora Christina at bosætte sig i Sverige - nærmere bestemt Skåne.

Så mod Sverige

Her begyndte Corfitz at hjælpe modstandsbevægelsen, som ville genforenes med Danmark!

Endvidere fortalte han Danmark, hvordan det kunne undgå et svensk angreb på København. Dette resulterede i, at Corfitz i maj 1659 blev sat under militær bevogtning i sin gård i Malmø anklaget for forræderi mod Sverige og for at have røbet planerne om stormen på København. På dette grundlag blev han i december 1659 dømt til straf som højforræder af den svenske kommissionsdomstol. På forbøn af svogeren Hannibal Sehested, og udenlandske fredsmæglere blev Corfitz tildelt amnesti mod løfte om loyalitet mod den svenske konge og rigets velfærd i juni 1660.

I fængsel

Det viser Corfitz' svigtende dømmekraft, at han af alle steder valgte at søge til København.

Frederik den 3. var ikke i forsoningshjørnet. Parret blev fængslet, ført til Bornholm og indsat i fæstningen Hammershus (Jammershus, som Leonora Christina kaldte den). Her tilbragte de over et år under tilsyn af guvernøren Adolph Fuchs, der efter bedste evne gjorde dem livet surt. De forsøgte af bestikke ham og - da det ikke lykkedes - at flygte. Hjulpet af en tjener, der delte deres fængselsophold, fik de fire sig de 13 meter ned fra tårnvinduet og derpå en tilsvarende strækning ned af ringmuren. Det kneb med at få Corfitz med. Han var under opholdet i Malmø blevet ramt af en hjerneblødning og led endnu under eftervirkningerne. Det var planen at stjæle en fiskerbåd, men de fandt ingen, og inden længe sad de igen under lås og slå.

Nu fulgte lange forhandlinger, og enden blev, at parret blev sat på fri fod. Men med stærkt indskrænket bevægelsesfrihed.

Skamstøtten rejses

Corfitz opnåede tilladelse til en baderejse til udlandet i marts 1663, og i juni samme år rejste han med Leonora Christina til Amsterdam.

I december 1663 indledte han forbindelse med kurfyrste Friedrich Wilhelm af Brandenburg og tilbød denne Danmarks trone. I denne forbindelse havde Corfitz overset, at kurfyrsten var i slægt med den danske konge, og derfor fortalte ham om planen. Dette førte til, at Corfitz blev anklaget af Frederik den 3. for højesteret og dømt skyldig i den højeste grad af majestætsforbrydelse. Corfitz mistede adelskabet for sig og sine børn.

Endvidere blev han landsforvist, fik konfiskeret sit gods og blev dømt til henrettelse den 24. juli 1663. Som tegn på dette blev han symbolsk henrettet som billedstøtte (in effigie) på slotspladsen i København den 13. november 1663.

Der blev også rejst en skamstøtte af ham, som symbol på hans landsforræderi. Skamstøtten blev placeret på Gråbrødre Torv, hvor hans gård tidligere havde ligget. Den bærer indskriften "Forræderen Corfitz Ulfeldt til evig spot, skam og skændsel".

Intrigant til det sidste

I Brügge, hvor ægteparret slog sig ned ved nytår 1663/64, og hvor også sønnen Christian indfandt sig, indtraf en dramatisk begivenhed: Adolph Fuchs, plageånden fra Hammershus, kom til byen, og det ophidsede Christian i en sådan grad, at han på åben gade sprang op i Fuchs' vogn og dræbte ham. Morderen undslap, og Corfitz selv blev ikke tillagt skyld.

Han kunne fortsætte sine nu helt verdensfjerne transaktioner. Begyndelsen var allerede gjort, da Ludvig den 14., solkongen, havde fået forelagt forskellige vilde ideer. At Corfitz overhovedet fik foretræde, må forbavse. Kurfyrsten af Brandenburg, Frederik Wilhelm, fik tilbudt den danske trone. Frederik den 3. var, sagde Corfitz, kommet i modsætningsforhold til adelen, som derfor let kunne bringes til oprør. Kurfyrsten gjorde gode miner, men gav hemmeligt Frederik den 3. et vink.

Hans død

Nu var målet fuldt, jagten gik ind. Leonora blev første offer; hun var sendt til England i en særlig mission, men blev tilbageholdt og udleveret til Danmark.

Corfitz selv gik under jorden. I februar 1664 holdt han sig skjult i Basel, men det forlød, at man var på sporet af ham. Skønt syg begav han sig på flugt, denne gang ned ad Rhinen, men efter nogen tid opdagede færgemændene, at han lå død i båden. Derfor er den nøjagtige dødsdag ukendt, men man har gættet på den 23. februar.

Sønnerne fik liget udleveret og begravede det hemmeligt.